

fra

RIKSADVOKATEN

R. 214/66.

Oslo, den 27. januar 1966.

Herr statsadvokaten i

Pådommelse av erstatningskrav i forbindelse med en straffesak.¹⁾

Det har gjentatte ganger og fra flere hold under offentlig debatt — bl. a. også i Stortinget — vært fremholdt at påtalemyndigheten og domstolen i for liten utstrekning sørger for at fornærmedes erstatningskrav i forbindelse med en straffesak med skadevoldelse blir tatt med i straffedommen når det er anledning til det. Betingelsene herfor finnes i straffeprosesslovens § 3 jfr. § 441.

Disse bestemmelser som åpner adgang for retten til å avsi *namsdom*, suppleres av bestemmelsen i straffelovens § 52 nr. 5, hvorefter retten som vilkår for å utsette avgjørelse av straffedom eller å fullbyrde idømt straff skal pålegge domfelte å yte slik erstatning eller oppreisning som fornærmede har rett til og gjør krav på, og som retten mener domfelte har evne til å betale. Et slikt vilkår alene, fastsatt i betinget dom, kan ikke kreves fullbyrdet etter tvangsfullbyrdeslovens regler. Skal det kunne skje, må fornærmedes borgerlige rettskrav (domfeltes plikt til å betale erstatning) overensstemmende med fornærmedes begjæring dessuten tas med som egen post i domsslutningen. Som et mønster i så henseende tjener bl. a. Høyesteretts dom av 20. november 1965, se Rt. 1965 s. 1165.

Et skadeforsikringsselskap som har erstattet den ved den straffbare handling voldte skade er, når det dreier seg om inngrep i formuesgoder, etter straffelovens § 78, siste ledd — å anse som fornærmet.²⁾

Under drøftelser jeg nylig har hatt med representanter for forsikringsselskaper, er det blitt innrømmet at når selskapene ikke i større utstrekning enn hittil har benyttet sin adgang til å begjære sitt krav tatt med i straffesak mot skadevolderen, skyldes dette meget ofte at skadevolderen ikke har vært regnet for søkegod. Men det er også gjort den erfaring at påtalemyndigheten gjennomgående har vært lite villig til å ta med slike sivile krav under forfølgningene av straffesaker hvor det har vært aktuelt. Særlig overfor yngre lovovertridere,

¹⁾ Se også del III — nr. 3/1971.

²⁾ Fornærmede i sjekkbedragerier, se rundskriv nr. 4/1969 og nr. 8/1970 i.f. Se også løsgjengerlovens § 28, femte ledd jfr. § 17.

ikke minst overfor de mange unge biltyver som ofte voldet bileierne betydelige skader og som kan ha midler til å betale en erstatning helt eller delvis, vil det naturligvis bety en sunn reaksjon om lovovertrederen blir dømt til å erstatte den skade han har voldt — uansett om det er et forsikringsselskap som til sist har båret skaden. Blir dette gjennomført i rettspraksis, må det antas å ville få en oppdragende betydning.

Jeg har i forbindelse med det spørsmål som her er reist undersøkt adskillige dommer som i den senere tid er avsagt over formuesforbrytere, herunder unge biltyver. Min erfaring er etter dette blitt at det hersker en varierende praksis i distriktene når det gjelder forfølgningen av sivile rettskrav på fornærmedes vegne. Dette skyldes nok tildels at påtalemyndigheten ikke overalt og til alle tider like energisk har undersøkt og bragt skadens omfang på det rene. Men det kan neppe benektes at enkelte dommere er lite villig til å gi eksigibel dom selv om det foreligger et tilstrekkelig materiale til å fastsette erstatningens størrelse. Andre dommere har innsett betydningen av at sådan dom blir avsagt, — undertiden selv om erstatningsbeløpet under hensyn til usikkerhetsmomenter som er til stede finnes å burde fastsettes i underkant. Det er innlysende at den fornærmede sjelden vil finne det regningssvarende selv å anlegge sivil erstatningssøksmål spesielt når det er ringe utsikt til å få selv utgiftene dekket. De rent kriminalpolitiske hensyn som gjør seg gjeldende er det de offentlige myndigheters plikt til å ta i betraktning. Jeg vil derfor henstille til påtalemyndighetens tjenestemenn i større utstrekning enn hittil å undersøke om fornærmede — eventuelt et forsikringsselskap med sitt regresskrav — ønsker dom, og så uten unødvendig å forsinke saksbehandlingen sørge for å få skadens omfang fastslått. Det bør i mange tilfelle kunne skje på et meget tidlig stadium under etterforskningen og ikke utsettes til etterforskningen angående sakens strafferettslige side er tilendebragt.

For skadeforsikringens vedkommende er det opplyst at selskapene som regel på et meget tidlig tidspunkt kan gi svar på spørsmål om hvilken erstatning de har måttet utrede eller vil komme til å måtte utrede som følge av skade som reiser seg ved biltyverier.

Jeg ber statsadvokatene og politimestrene om å vise interesse for de spørsmål jeg her har nevnt, både ved alminnelig instruksjon og ved nedleggelse av begrunnet påstand i retten om pådømmelse av erstatnings- og regresskrav innenfor rammen av straffeprosesslovens og straffelovens regler.

I nærværende rundskriv har jeg holdt meg til erstatningskrav som har sammenheng med formuesinngrep. Erstatning som fornærmede krever for skade ved legemskrenkelser bør naturligvis ikke i mindre grad kreve påtalemyndighetens oppmerksomhet. For legemsskader som fornærmede har lidt uten å ha foranlediget forbrytelsen ved eget

forhold, har jeg dog inntrykk av at man i rettspraksis nødvendigvis avviser fornærmedes sivile krav.

Av interesse for behandlingen av erstatningskrav i forbindelse med straffesaker er bl. a. Høyesteretts dom inntatt i Rt. 1962 s. 160.

En del eksemplarer av dette rundskriv følger vedlagt til fordeling blant politimestrene innen herr statsadvokatens distrikt.

Andr. Aulie